

Aan: de vaste Kamercommissie voor VWS

Postbus 20018

2500 EA DEN HAAG

E cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 22 november 2021

Kenmerk: 21-059

Onderwerp: WGO Jeugd 29 november

Contact: Mirjam Drost E mirjam.drost@wijzijnmind.nl M 06 19973092

Geachte leden van de vaste Commissie van VWS,

Voor het wetgevingsoverleg jeugd op 29 november aanstaande is een groot aantal onderwerpen geagendeerd. In deze brief vragen wij uw aandacht voor een aantal zaken en daarbij het verzoek om deze met demissionair staatssecretaris Blokhuis te bespreken en nader uit te diepen. De huidige situatie en de actuele maatregelen als gevolg van corona maken dat nog urgenter. MIND heeft vertrouwen in de goede intenties van de staatssecretaris en alle partijen in het veld. Met elkaar willen we de zorg voor de jeugd beter, toegankelijker en passend maken. Dat is ook de reden dat MIND constructief meewerkt aan het vormgeven van de zogenoemde Hervormingsagenda Jeugd.

De huidige actualiteit vraagt echter van sommige partijen meer urgentie en daadkracht en onverwijd aanpakken van de problemen die kinderen en gezinnen hebben. We zien en spreken teveel jongeren en ouders die in de knel zitten, op een wachtlijst staan waardoor psychische aandoeningen verergeren en jongeren onnodig in een crisissituatie terecht komen. Denk aan verergering van eetstoornissen, psychoses, depressies en zelfs suïcides. Suïcide is doodsoorzaak nummer 1 bij mensen tussen de 10 en 30 jaar. Ook worden er steeds meer jongeren dakloos, zie punt 5.

1 -Aanpak knelpunten acute jeugd ggz

Het Kabinet heeft 50 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van knelpunten in de acute jeugd ggz en de staatssecretaris heeft een overzicht opgesteld van (voor)genomen acties. Een onderdeel van de acties is het voorkomen van crisis of verergering van bestaande psychische problematiek door intensiveren van zorg en ondersteuning. In zijn brief d.d. 1 oktober noemt de staatssecretaris de volgende maatregelen:

- 1) inzet van extra professionals (zoals systeemtherapeuten),
- 2) Inzet van ervaringsdeskundigen,
- 3) Wachtlijstondersteuning,
- 4) Uitbreiden van respijtzorg mogelijkheden voor crisisgevoelige jongeren,
- 5) Kleinere behandelgroepen.

Graag vernemen wij hoe de uitvoering van deze maatregelen verloopt en wat er nu concreet gebeurt en aan resultaat wordt geboekt. Met name op de onderwerpen wachtlijstondersteuning en uitbreiding respijtzorg.

2 -Jeugdigen met een psychische stoornis krijgen geen toegang tot de Wet langdurige zorg (Wlz).

In zijn brief d.d. 15 oktober geeft de staatssecretaris aan dat jeugdigen met een psychische stoornis geen toegang krijgen tot de Wet langdurige zorg (Wlz). MIND is daarover teleurgesteld en heeft u dat al laten weten. Het gaat hier om jongeren tot 18 jaar met ernstige psychische problemen die langdurige, intensieve en nabije zorg nodig hebben. In de praktijk is dat een blijvende behoefte aan permanent toezicht of 24 uur zorg in de nabijheid. De huidige situatie leidt tot onzekerheid, discontinuïteit en onrust van deze jongeren die met zware psychische problemen kampen, en hun naasten. Met een indicatie voor de Wlz zouden zij niet telkens opnieuw hun zorg hoeven aan te vragen, zoals nu het geval is.

In het debat van 9 november heeft de staatssecretaris het volgende met u gedeeld:

“Wat mij betreft is het niet aan mij om die deur definitief dicht te gooien. Ik vind ook dat een volgend kabinet daar wat van moet vinden. De panelen kunnen daarin schuiven. Het kan best zijn dat we beter inzicht krijgen en die doelgroep alsnog daarvoor in aanmerking laten komen. ‘Nee’ zeggen tegen een overgang naar de Wlz nu, is heel hard ‘ja’ zeggen tegen investeren in adequate hulpverlening voor die gezinnen, en dus een appel doen op gemeenten.”

Graag vernemen wij of dit appel al is gedaan en welke inhoud dit heeft gekregen of zal krijgen.

3 -Begroting VWS / Jeugd 2022

In de begroting voor VWS 2022 wordt onder meer ingegaan op de regionale expertteams en de bovenregionale expertisecentra jeugdhulp. In de begroting staat dat de diversiteit in ontwikkelingsniveau van de expertteams groot is. In het position paper van mevrouw Gieke Buur van het OZJ-team ‘Oppakken en leren van complexe casuïstiek’ [\[1\]](#) worden de teams en centra genoemd: “De weg vinden in het zorgsysteem is complex. (...) Duidelijke ‘routewijzers’ zijn noodzakelijk, net als creativiteit, veranderkundige ervaring, lef en een groot netwerk. Expertteams en expertisecentra zijn hierin een hoopvol initiatief. Deze ontwikkeling is nog fragiel en vraagt tijd en ruimte om tot wasdom te komen”.

Wij vernemen inderdaad dat de teams en centra niet overal even goed functioneren en slagvaardig zijn. Kunt u met de staatssecretaris in gesprek gaan over dit gebrek aan slagvaardigheid en ingaan op de ‘ruimte’ die er wel of niet is. En kunt u nagaan wat de opbrengst is van de teams en centra tot nu toe? Ook in eerdere Tweede Kamer-brieven hebben we om deze duidelijkheid gevraagd.

4 -Rondetafelgesprek jongeren met multiproblemen van de vaste Kamercommissie VWS d.d. 14 oktober 2021 – onderbreken van zorg en ondersteuning

MIND heeft waardering voor het initiatief dat uw Commissie heeft genomen voor een rondetafelgesprek jongeren met multiproblematiek. Wij hopen dat degenen die niet bij het

gesprek aanwezig waren deze indringende gesprekken en noodkreten hebben gehoord. Een van de punten die duidelijk naar voren kwam -zowel bij de ouders en de jongeren, maar ook bij de deskundigen- was het ontbreken van doorlopende zorg en ondersteuning. De zogenoemde 18-/18+ problematiek werd door allen als een groot knelpunt en oorzaak van ellende en schade aangeduid.

5 -Kostendelersnorm en doorwerking naar dakloosheid

Rotterdamse ouders in de bijstand worden voorlopig niet gekort op hun uitkering omdat hun volwassen kinderen nog thuis wonen. De gemeente schort als proef voor zes maanden de zogeheten 'kostendelersnorm' op voor inwonende kinderen van 21 tot en met 27 jaar. Het idee achter de wetgeving is dat samenwonende volwassenen bepaalde kosten kunnen delen. Het opschorten is gedaan omdat de wet ertoe leidt dat jongeren uit huis worden gezet omdat hun ouders anders niet rond kunnen komen. Dit kan dakloosheid van jongeren helpen voorkomen.

Graag wijzen wij op deze proef. Kunt u met de staatssecretaris in gesprek gaan of hij de maatschappelijke winst van deze proef onderkent en hoe deze aanpak opgeschaald kan worden?

Ook horen we graag zijn visie op het vraagstuk dat de constatering van het CBS dat dakloosheid onder jongeren afneemt, door veldpartijen in de praktijk niet wordt herkend: [Daling daklozen in de praktijk niet zichtbaar - Binnenlands Bestuur](#)

6 -Bestaanszekerheid werkt preventief en is belangrijk voor mentale gezondheid

Bestaanszekerheid is ook een vorm van preventie. Behalve het zorgen voor zinvol werk is vooral belangrijk dat wij onze jongeren bestaanszekerheid garanderen. Van daaruit kunnen zij bouwen aan een toekomst waarin ze zoveel mogelijk zelfstandig kunnen participeren in de samenleving. Een woning, hulp bij schulden, een baan en/of een opleiding en daarna een baan, zijn daarbij essentieel. Met als toevoeging dat extra aandacht nodig is voor jongeren met psychische kwetsbaarheid en klachten, omdat die vaak nog moeilijker aan een baan komen dan andere werkzoekende jongeren.

7 -Tot slot: preventie en prestatiedruk

Wij eindigen met een onderwerp dat eigenlijk aan het begin ligt, preventie. In onze brief ten behoeve van het GGZ-debat op 9 november zijn wij uitgebreid op dit onderwerp ingegaan. Maar gezien het grote belang en ons rotsvast geloof in de kracht van preventie, nog een paar passages met betrekking op jeugd.

We doen een dringend beroep op de staatssecretaris om mentale gezondheid topprioriteit te geven zodat kinderen niet (langdurig) uitvallen van school, jongeren stoppen met hun studie en/of jongvolwassenen problemen ervaren bij het vinden van werk. De nood is hoog, blijkt uit recentelijke onderzoeken van MIND, Trimbos en CBS:

a) Onderzoek MIND, 17 november 2021: <https://wijzijnmind.nl/nieuws/blijvende-gevolgen-van-de-coronacrisis-voor-mensen-met-psychische-klachten>

b) Onderzoek Trimbos, eveneens november 2021: <https://www.nu.nl/coronavirus/6167231/helpt-studenten-had-psychische-klachten-in-coronacrisis-kwart-was-levensmoe.html>

c) Onderzoek CBS, september 2021: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/35/mentale-gezondheid-in-eerste-helpt-2021-op-dieptepunt>

Aan de slag met mentale gezondheid in het onderwijs!

MIND pleit voor een extra investeringsimpuls voor gastlessen voor en door jongeren. Denk bijvoorbeeld aan de lessen van de [MIND Young Academy](#), en andere goede voorbeelden op het terrein van mentale gezondheid en sociaal emotionele vaardigheden. Deze lessen hoeven leerkrachten niet altijd zelf te geven (veel scholen hebben immers te maken met een tekort aan leerkrachten), maar zij kunnen deze lessen ook laten verzorgen door peereducators (opgeleide ervaringsdeskundige jongeren).

Speciale aandacht vragen we voor het onderwerp 'prestatiedruk'. Preventie moet zich niet alleen richten op het individu, maar ook op 'het systeem' en de prestatiecultuur in onze samenleving. Het wordt tijd dat er een maatschappelijk debat gevoerd wordt over de verwachtingen die wij van scholieren en studenten hebben en alle druk en stress die dat voor hen met zich meebrengt. Het opheffen van het leenstelsel en terug naar de basisbeurs is al een stap in de goede richting. MIND steunt de motie die Christen Unie inbracht en Kamerbrede steun kreeg.

Ook valt te denken aan de inzet van meer reach-out programma's naar jongeren waarvan we weten dat ze extra kwetsbaar zijn om mentale problemen te ontwikkelen (KOPP/KOV, kinderen uit vechtscheidingen, mensen en kinderen in rouw, gezinnen waar extra stress is als gevolg van schulden etc.). Door actief deze tijdig signaleren en ondersteunen en niet wachten tot het mis gaat. Met alle extra hulp en kosten die daarmee gepaard gaan.

Laagdrempelige inlooplekken in alle gemeenten, zoals zelfregiecentra

MIND pleit voor laagdrempelige inlooplekken in alle gemeenten voor kinderen/jongeren zoals bijvoorbeeld zelfregiecentra. Zo moeilijk kan dat niet zijn, de kosten zijn relatief laag en het heeft direct effect. Denk aan deze goede voorbeelden:

[@ease](#)

[Home – Stichting ExpEx](#)

www.kernkracht.nl/projecten

<http://www.focuszwolle.nl>

<http://www.kompassie.nl/watdoenwij/>

[Rogier Hulst Foundation](#)

[Jimmy's - Jimmys, de plek voor en door jongeren \(jimmys050.nl\)](http://jimmys050.nl)

Lotgenotencontactgroepen voorzien in behoefte en besparen zorgkosten

Uit onderzoek is gebleken dat de kosten van lotgenotencontactgroepen heel laag zijn, maar de effecten groot: met 1 euro investeren, bespaar je 5 euro aan zorgkosten (bron:

<https://mindplatform.nl/nieuws/sroi-onderzoek-toont-aanzienlijke-meerwaarde-lotgenotencontact> .

MIND pleit nogmaals voor versnelde uitvoering van de op 19 november 2020 aangenomen motie van Diertens van D66 (motie nummer 25424-561). Daarnaast vraagt MIND om nu reeds extra te investeren in de uitbreiding van lotgenotencontactgroepen. Jongeren en ervaringsdeskundigen kunnen hierdoor gemakkelijker met elkaar in gesprek en elkaar steunen en handelingsperspectieven bieden. Hieronder vindt u een aantal voorbeelden van lotgenotencontactgroepen:

<https://depressievereniging.nl/wat-kun-je-zelf/supportgroepen/>

<https://plusminus.nl/lotgenotencontact/>

<https://zelfregietool.nl/meedoen/>

Anonieme hulplijn

Tot slot verzoeken we u om het amendement van Groen Links te steunen voor versterking van onze landelijke anonieme hulplijn MIND Korrelatie/ anonieme hulp op afstand. Betreft amendement 35 925 VXi nr 27 (ter vervanging van dat gedrukt onder nr.22). Juist in deze fase van de coronacrisis neemt het aantal vragen van Nederlandse burgers om psychische en psychosociale steun toe en is deze gratis toegankelijke, anonieme hulp (telefonisch, whatsapp en chat) met een professional van groot belang.

We wensen u een constructief wetgevingsoverleg toe. Als u vragen heeft, neem u dan contact met ons op?

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a long horizontal line with a loop and a small flourish at the end.

Drs. M.J. ter Avest,
Directeur / bestuurder MIND

^[1] De positionpaper was bedoeld voor de ronde tafel 'Jongeren met multiproblematiek' op 14 oktober jl.